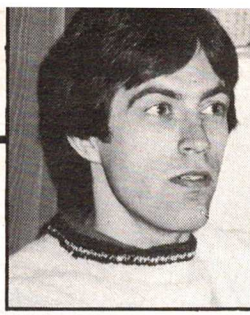

drs. ir. A. Dreimuller
drs. A. van Hooren

restauratie

Monumentennota maakt voorlopig einde aan belangenstrijd in restauratiewereld

In juni van dit jaar is eindelijk de langverwachte nota verschenen van minister Brinkman van WVC over de toekomst van de monumentenzorg. Daarmee verdwijnt een groot deel van de onzekerheid die de afgelopen vijf jaar over de monumentenzorg heeft bestaan. In de nota staat duidelijke taal te lezen over zowel de problematiek binnen de monumentenzorg als over de beleidsvoornemens om daar iets aan te doen. Op een aantal belangrijke gebieden worden standpunten verkondigd die tot voor kort ondenkbaar waren. Ook in de sfeer van de oplossingen zijn belangrijke en positieve beslissingen genomen. Slechts op een beperkt aantal punten, zoals de bevoegdheden van de gemeenten, de toekomst van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en de Monumentenraad, is de woordkeuze zo vaag dat er voor de lezer nog het een en ander te raden overblijft.

Allereerst een paar winstpunten. De minister constateert dat het beschermingsbeleid in het verleden voornamelijk was gericht op gebouwen van vóór 1850, met als gevolg dat belangrijke objecten uit de periode daarna onbeschermd zijn gebleven. Met die constatering is een beschermingsbeleid voor jonge monumenten nog niet van de grond. De verwachtingen die worden gewekt zullen waarschijnlijk maar voor een beperkt deel worden waargemaakt. Veel ruimte voor de toevoeging van jonge monumenten is er namelijk niet (enige duizenden hoogstens).

De voorzichtigheid die men betracht bij het opnemen van jonge monumenten wijst erop, dat dezelfde criteria als voor oude monumenten worden gehanteerd. En van die oude monumenten zijn er al zoveel, dat er niet zoveel bij hoeven!

De kans moet aanwezig worden geacht, dat er voor veel jonge monumenten geen speciale beschermingsregisters komen. Er zal wel sprake zijn van ad-hoc bescherming door buurtacties en in bestemmingsplannen in het kader van renovaties. Dat is heel duidelijk de huidige situatie, en via de stadsvernieuwingfondsen is daar ook geld

voor. Als we renovatie voor een deel zien als „restauratie” van jonge monumenten, dan wordt dit een vrijwel exclusieve zaak voor de gemeenten en bovendien alleen voor die gemeenten met een stadsvernieuwingfonds.

Dit geldt met name voor ensembles, en niet voor het unieke, enkele jonge monument. Daar zal het Rijk zich wel over ontfermen. Bij jonge monumenten zal daarentegen het accent meer bij het gegroepede gevelbeeld liggen dan bij de oudere monumenten. Het is de vraag of de bescherming van die beelden

Bescherming jonge monumenten richt zich meer op gegroepede gevelbeelden dan op individueel pand. (Foto: Hoorn)

goed zal worden geregeld.

In ieder geval is het aantal potentiële jonge monumenten zeer groot. Enige jaren geleden hebben wij in R&O voorgerekend dat dit aantal maximaal wel eens 100 à 200 duizend zou kunnen bedragen. Binnenkort is een nadere toelichting van de minister te verwachten.

Nu de inventarisatie en bescherming van monumenten van vóór 1850 volledig is (volgens de minister zelfs overvolledig), daalt de belangstelling voor organisaties die zich bezighouden met dit deel van de monumentenzorg. Een dergelijke ontwikkeling hoeft niet negatief te worden beoordeeld. Het grensverleggende werk voor deze groep monumenten is achter de rug.

Voor de jonge monumenten moet het meeste werk nog worden verricht. De inspanningen die velen zich hebben getroost voor de bescherming van deze heterogene groep gebouwen worden nu (gedeeltelijk) beloond.

In zijn algemeenheid sluit de nota aan op de ideeën die de afgelopen jaren ontwikkeld zijn in de monumentenzorg. Dat is best een opmerkelijke zaak, omdat veel van die ideeën beslist geen gemeengoed waren (en soms nog niet) in de monumentenwereld. De meeste standpunten zijn als compromissen terug te vinden in de nota.

Het duidelijkst is dat wel voor de decentralisatie. Uit de oorspronkelijke, veelal chaoti-

sche ideeën van de voorstanders van decentralisatie is een duidelijk en in principe werkbaar alternatief gedestilleerd: de bescherming wordt centraal vastgesteld, en de uitvoering van het beleid gaat naar de gemeenten.

In feite is door de minister besloten dat er voor de provincies geen zelfstandige rol is weggelegd. De provincie kan alleen gemeente-vervangend optreden als een gemeente te klein is om een eigen uitvoerend monumentenbeleid gestalte te geven.

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft een belangrijke rol gespeeld bij de opzet en praktische uitwerking van het nieuwe beleid. Hoewel de dienst daarbij niet geheel kan worden vrijgepleit van het verdedigen van de eigen belangen, kan worden gesteld dat door haar deskundigheid de Rijksdienst oog heeft gehad voor de belangen van de monumentenzorg.

Een ander heet hangijzer is de positie van het ministerie van VROM in de monumentenzorg. Van de meest vergaande plannen om de monumentenzorg in haar geheel onder te brengen bij het ministerie van VROM is zeker niets terecht gekomen. Het primaat van de cultuur heeft gezegevierd. Toch is de zaak niet bij het oude gebleven. De reden ligt bij het instellen van het stadsvernieuwingfonds. In de verdeelsleutel van dit fonds zijn criteria opgenomen die betrekking hebben op het monumentale karakter van de stedelijke bebouwing. Het fonds wordt niet alleen gevoed door het ministerie van VROM, maar ook door het ministerie van WVC, met name vanuit het monumentenbudget. Vanaf 1985 zal jaarlijks 27 miljoen uit het restauratiebudget beschikbaar komen voor het stadsvernieuwingfonds. De gemeenten hebben veel meer vrijheid bij de besteding van bedragen uit het fonds: het is werkelijk gedecentraliseerd. Door middel van het stadsvernieuwingfonds hebben de gemeenten de ruimte een eigen monumentenbeleid op te zetten. De meest voor de hand liggende toepassing is natuurlijk een beleid voor jonge monumenten.

Hoewel we de nota over het algemeen positief kunnen beoordelen, valt er ook nog heel wat kritiek te spuien. De uitvoering is aan de gemeenten toevertrouwd. Maar ook hier is de werkelijke vrijheid van de gemeenten – vooral de eerstkomende jaren – sterk beperkt.

Gemeentelijke woningbedrijven zetten vele nieuwe ontwikkelingen in gang, zoals bijvoorbeeld de verbouw van grote panden tot wooneenheden voor één- en tweepersoons huishoudens. Op de foto het monumentale Boterwaag-complex, waarin totaal 71 wooneenheden zijn opgenomen.

wordt gemaakt. Hij blijft er echter bij dat gemeentelijke woningbedrijven slechts kunnen blijven bestaan als de voorrangsregel, waardoor zij nauwelijks kunnen bouwen wordt opgeheven.

Krachten bundelen

De politieke belangen van de gemeentelijke woningbedrijven zijn eigenlijk nooit goed behartigd. Ja, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft als politieke belangenbehartiger van de gemeenten de problemen van de woningbedrijven, met name de tekorten van de onderhoudsfondsen voor gemeentelijke voor-oorlogse woningwetwoningen, wel eens aan de orde gesteld. De VNG heeft indertijd, toen de voorrangsregel van kracht zou gaan, hiertegen stelling genomen. Toen de vereniging echter deze slag verloor, heeft zij de positie van de gemeentelijke woningbedrijven nooit meer principieel aan de orde gesteld.

Gerrichhauzen en Van Giessen, wetenschappelijk medewerkers aan de Erasmusuniversiteit in Rotterdam, begripen dit niet. Zij stellen in het blad *Stedebouw en Volkshuisvesting* van april dit jaar dat het vanuit een perspectief van territoriale decentralisatie zeer wel verdedigbaar is om artikel 61 lid 2, dus de voorrangsregel te schrappen.

Gerrichhauzen en Van Giessen vinden het nog bedenkelijker dat de VNG miljoenen gulden niet benut die kunnen worden gebruikt om een goed belangenbehartigingsinstituut ten dienste van de gemeentelijke woningbedrijven op te richten: „Zoals bekend mag in de exploitatie van woningwetwoningen de contributie voor de landelijke belangenbehartigers worden doorberekend.

De norm is nu 15 gulden 40 per woning. Er zijn ruim 300 000 woningen in het bezit van de gemeentelijke woningbedrijven. Dus voor zo'n specifiek instituut zijn de inkomsten ongeveer 4,5 miljoen gulden per jaar." Aldus Gerrichhauzen en Van Giessen.

Geld hard nodig

De initiatiefnemers voor het landelijk platform van gemeentelijke woningbedrijven hebben deze 4,5 miljoen gulden ook op het oog. En ze zullen het nodig hebben. Want het ziet er niet naar uit dat de woningcorporaties het woningbezit zullen overnemen, hoewel NWR-Kempen dit wel met de mond beleid. Overname van het gemeentelijk woningbezit en alle financiële problemen daaromheen, betekent zeker het faillissement van een aantal woningcorporaties. Bovendien zullen deze niet altijd even blij zijn met het overnemen van de „probleemhuur-

der" die ze in eerste instantie niet hebben gehuisvest.

Als uiteindelijk wordt gekozen voor het instandhouden van de gemeentelijke woningbedrijven – en dat is gelet op de belangen van 300 000 huurders, grote aantallen woningzoekenden en de werknemers in dienst van deze bedrijven, een juiste beslissing – is het geld hard genoeg nodig. Voor een platform van gemeentelijke woningbedrijven, al dan niet gesteund of opgenomen in de VN is nu al veel werk aan de winkel.

Ten eerste kan men gezamenlijk optreden naar regering en parlement om duidelijkheid te krijgen over de opheffing van de voorrangsregel en over de vraag of de gemeentelijke bedrijven een eigen financieel regime krijgen.

Zijn hierover positieve beslissingen genomen, dan blijft landelijke ondersteuning nodig bij de toepassing van allerlei regelingen, en bij het organiseren van een betere bedrijfsvoering. Bovendien is er dan plaats voor een landelijk orgaan dat de belangen van gemeentelijke woningbedrijven behartigt bij het Rijk.

De initiatiefnemers van het Platform zijn voorlopig van plan hun eigen werkrachten in te zetten. In de diverse bedrijven zit nogal wat know-how. ■

Bescherming en inventarisatie monumenten van vóór 1850 is nu volledig. (Foto: Amersfoort)

Zo moet bij de uitvoering rekening worden gehouden met het inlopen van het stuwmeer, met werkgelegenheidscriteria en met de restauratie van grote monumenten. Bij al deze onderdelen zullen centraal uitgevaardigde richtlijnen bepalend zijn. De invloed van het Rijk zal ook groot blijven bij de besteding van de onderhoudsbudgetten en bij het herverdelen van gemeentelijke budgetten, als die niet zijn opge maakt.

De beloofde vereenvoudiging van regels komt er niet. De gedetailleerde uitwerking van onderdelen van de nieuwe wet, bijvoorbeeld van het Nationaal Restauratie Fonds laat zien dat er juist meer handelingen en tussenpersonen zullen zijn. Wel is het aanwijzen van de belastinginspectie Zeist als enige inspectie die groot-onderhoudaanvragen zal beoordelen een winstpunt. Een heel speciale problematiek betreft het Nationaal Restauratie Fonds (NRF). De details van uitvoering en beheer van dat fonds worden momenteel door de Rijksdienst uitgewerkt.

Het NRF is op zich een goede gedachte, maar sleept in zijn kielzog een aantal belangrijke nadelen mee. In de eerste plaats is het NRF de voornaam-

ste oorzaak voor het ingewikkelder worden van de regels voor subsidie-verkrijging. In de tweede plaats wordt het hele NRF omgeven met een sfeer van ongebreideld optimisme over de mogelijkheid de restauratieproductie sterk uit te breiden. Het is de vraag of er veel te merken zal zijn van een dergelijke uitbreiding.

Ongetwijfeld het sterkste punt van het NRF is de versnelling van de procedures. Eigenaren en bouwers zullen daar misschien meer plezier aan beleven dan aan alle andere faciliteiten van het fonds.

Ten slotte wordt het melden van een bestemmings-wijziging niet meer verplicht gesteld voor gemeenten, alleen nog als de gemeente dat ongemotiveerd doet. Dit is een onbegrijpelijk vage formulering, die het monument geen echte bescherming biedt.

Een belangrijk aspect van het monumentenbeleid van de huidige minister mag zeker niet onvermeld blijven: het op peil blijven van het huidige budget in nominale bedragen. De mate waarin dat budget de komende jaren wordt weg-geërodeerd door de bouwkostenstijging zal bepalend zijn voor het uiteindelijke succes van dat beleid. ■

ALS JE BLIEFT!

Bé
Prêt à

ook verkrijgbaar in 15 en 25 kg

Da's ^{ook} Knauf de enige echte!

Knauf-Nederland b.v.
Mesonweg 8-12
3542 AL Utrecht
Tel. 030-445014-446064
Telex 40642 (Knauf nl)

Omcirkel 4836 op de inf.kaart

Kwaliteit verloochent zich nooit ...
 Of het nu om een uitstekende wijn gaat, of om plaatmateriaal van Bruynzeel; je betaalt misschien iets méér, maar het resultaat is er ook naar! Een goede wijn herkent men aan het jaar op het etiket.

Het jaar, waarin hij met veel traditie en vakmanschap wordt bereid. En daar is de overeenkomst met Bruynzeel plaatmateriaal, dat nu al zo'n 45 jaar met dezelfde traditie en vakmanschap wordt gemaakt. 45 goede jaren, waarvan de laatste vier in een volledig gemoderniseerde fabriek in Zaandam, waardoor er nóg beter rekening kan worden gehouden met de specifieke wensen van de opdrachtgever.

Of het nu gaat om superlicht materiaal bestemd voor snelle wedstrijdjachten, of om uitgekiend plaatmateriaal speciaal voor koelcellen.

En over kwaliteit kunnen we kort zijn. Sinds Bruynzeel in 1939 begon met het vervaardigen van speciaal triplex en multiplex zijn er méér dan 30 000 000 platen van onze persen gekomen. Dan mag je gerust over ervaring spreken nietwaar?

Op die ervaring berust onze garantie! (Die niet van de laatste tijd is, want 20 jaar geleden garandeerden wij onze specialiteiten óók al voor 10 jaar!) Bruynzeel plaatmateriaal is duurzaam en betrouwbaar, omdat het altijd een combinatie is van: een kwalitatief zéér goede hardhoutsoort - de dikte van de fineerlagen - de lijmverhouding en kwaliteit van de lijm en - last but not least - de volledige beheersing van het productieproces.

EEN ECHTE "KENNER" ZIET HET AAN HET JAAR!

Bon
 U kunt mij vrijblijvend uitvoerige
 documentatie toezenden over Uw
 produkt(en)

.....
 Naam:
 Functie:
 Naam bedrijf:
 Straat:
 Postcode:
 Plaats:
 Telefoon:

Stuur deze coupon in een dichte enveloppe, zonder postzegel naar Bruynzeel Multipanel BV, antwoordnummer 208 Zaandam.

Bruynzeel Hechthout[®], Suprahecht[®],
 Montaplex[®] Montaplex[®] brandwerend,
 Montaplex[®] sandwichpanelen,
 Multipaint[®], Interpaint[®], Betonplex[®]-
 Super, Betonplex[®] economy, Decora[®],
 Bruynzeel tri/multiplex en standaard-
 plaatmaterialen, Antisone[®].

Bruynzeel multipanel bv,
 Postbus 59, 1500 EB Zaandam
 Telefoon: 075 - 542103 - 542259
 - 542286 - 542334 - 542589

U vindt onze technische gegevens ook in het NBD-systeem, onder S/B codes: (41)R, Gevelbekledingen, sandwichplaten, hout(41)RiO, Gevelbekledingen, platen, hout(42), Wandafwerking, binnen Eb, Bekistingsmaterialen, betontriplex Ri4, Platen, meubelplaat Ri4, Platen, Multiplex, triplex Rj7, Platen, spaanplaat, gefineerd Ti5, Fineer.

Omcirkel 4821 op de inf.kaart